

Tillitsbaserad planering i kommunal Hemtjänst

Bakgrund

Under hösten 2023 inkom Vänsterpartiet med en motion om minutstyrning inom Hemtjänsten. I motionen framfördes följande yrkanden:

- "Att Socialförvaltningen, i samverkan med fackliga organisationer, utreder hur vi kan omorganisera hemtjänsten utifrån behov i stället för minut- och detaljstyrning.
- "Allt fler kommuner slutar nu med minut- och detaljstyrning inom hemtjänsten och ger i stället personalen större handlingsfrihet. Personalen lägger t.ex. sina egna scheman och man går från minutstyrning till behovsstyrning med goda resultat. Personalen trivs bättre och omsorgstagarna upplever en mindre stressad personal. Personalen arbetar dessutom ofta i mindre grupper, vilket ökar tryggheten för omsorgstagarna betydligt. Västerviks kommun har arbetat behovsstyrt i sex år, och Mörbylånga, Kalix och Kungsbacka är andra kommuner som kommit lite olika långt men med samma mål. "

Begreppet Minutstyrning

Begreppet minutstyrning fick sitt genombrott när Lagen om valfrihetssystem, LOV, kom 2009 och användas oftast för att beskriva en styrningsmodell av hemtjänsten där det i minuter anges vilken tid varje hjälpsats får ta. Att planeringen har lett till minutstyrning beror på att kommunerna vill kunna kontrollera hur tiden används med argument att det är ska vara tydligt och transparent när man konkurrerar med privata hemtjänstutförare. Beräkningen ligger sedan till grund för vilka avgifter man tar ut för hemtjänsten och inte minst för att anpassa bemanningen. Framför allt anses det vara ett sätt för arbetsgivare att skapa kontroll över kostnaderna. Det handlar således om att kunna konkurrera på lika villkor för att följa LOV till punkt och pricka.

Vem beslutar & Ekonomi

Insatser via Hemtjänsten är behovsprövad vilket innebär att man som enskild måste ansöka om hjälp. Det är biståndshandläggare, enligt socialtjänstlagen, och legitimerad personal, enligt Hälso- och sjukvårdslagen, som utreder och bedömer, behov av hjälp samt beslutar vilka insatser som beviljas.

Ersättning till Hemtjänsten utgörs av de ersättningsnivåer som Ljungby kommun fastställt för beviljad tid enligt fastställda schablontider.

I Hemtjänsten är det den centrala TES-organisationen (Trygghet., Enkelhet, Säkerhet) som planerar ut besök och insatser, utifrån SOL- och eller HSL-beslut.

TES-organisation

Beslutad schablontid för respektive insats/besök används som grund men det är personalen som rapporterar in hur lång tid det faktiskt tar via digitala RFID-taggar. Besökens längd justeras efter analys av inregistrering och dialog förs med personal utifrån de faktiska behov som finns hos respektive omsorgstagare.

Arbetsätt säkerställer även tydligt om vi behöver öka eller minska antal personal i våra hemtjänstgrupper.

Det är en trygghet för personalen att det är mätbart hur många som behöver vara på plats för att det ska vara en hållbar planering som både säkerställer omsorgstagarens behov samt personalens arbetsmiljö.

Under mars 2025 kommer den kommunala hemtjänsten och nattpatrull börja använda ett nytt planeringssystem, IntraPhone. I det nya planeringssystemet finns större möjligheter att göra individuella anpassningar och justera hur personalen vill att deras besök ska visas; endast start, stopp och tidsåtgång eller enbart samtliga besök.

Slutsats

Vid uppstart av utredning/pilot mot tillitsbaserad planering uttryckte majoriteten av personalen att de inte anser sig vara styrda av minuter. Personalen upplever sig ha friheten att styra om planeringen i sina besök, att de har en god kommunikation med varandra, att man hjälps åt och det alltid sker i ett tillsammansarbete med TES-planerare. Några i personalen uttryckte även att de skulle bli väldigt stressade vid borttagande av tidsfönstren då de känner en trygghet i att ha en struktur med start- och sluttid för respektive besök.

Personal i den kommunala hemtjänsten har således upplevelsen av att man redan arbetar på ett tillitsbaserat sätt. Vi ser till omsorgstagarens behov i stället för den beviljade och beslutade schablontiden.

Om det föreligger behov av utökade insatser informeras biståndshandläggare och TES-planerare för att kunna justera beviljade och planerade insatser. Friheten att utöka insatser tillfälligt, i upp till sju dagar, finns redan hos medarbetarna. Vid behov av mer tid för ett besök informeras TES-planerare som utökar tiden. Även den dagliga planering kan justeras av personalen själv, då de har friheten att styra sin dagliga planering.

Det ska även tilläggas att den kommunala Hemtjänsten i Ljungby kommun under flera års tid fått fina resultat i brukarundersökning, Vad tycker de äldre om äldreomsorgen.

90% av våra omsorgstagare upplever att personalen har tillräckligt med tid för att kunna utföra sitt arbete
(en höjning med 5% från föregående år då resultat var 85% och år 2022 var resultatet 81%)

90% upplever att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras
(en höjning med 5% från 2023)

98% av våra omsorgstagare upplever ett bra bemötande

95% känner förtroende för personalen som kommer hem till dem

Resultatet visar på en organisationskultur med ansvarstagande, inlyssnande, engagerade och drivna medarbetare där ledar- och medarbetarskapet genomsyrar förtroende och delaktighet, vilket också lyser igenom i den vård och omsorg som ges av personalen till våra omsorgstagare.

Malin B Andersson

Verksamhetschef Kommunal Hemtjänst & Nattpatrull